

ELS INICIS DE L'INSTITUTO NACIONAL DE ENSEÑANZA MEDIA DE ANDORRA¹

Salomó Marquès Sureda i Enric Roquet Llovera
Universitat de Girona

Resum

En aquest article s'explica el procés de creació i inici de l'Institut Espanyol d'Andorra a partir del testimoni del seu primer director. També les tensions amb altres centres educatius del Principat i amb el copríncep episcopal d'Andorra, bisbe de la Seu d'Urgell.

Paraules clau: Política escolar espanyola; Batxillerat Andorra; Institut Espanyol Andorra

Resumen

En el presente artículo se explica el proceso de creación y el inicio del Instituto Español de Andorra a partir del testimonio de su primer director. También las tensiones con otros centros educativos del Principado y con el copríncipe episcopal, obispo de la Seu d'Urgell.

Palabras clave: Política escolar española; Bachillerato Andorra; Instituto Español Andorra

Abstract

In this paper the founding and the first months of the "Instituto Español de Andorra" are explained, based on the memories of its first headmaster. The tense relationship between this high school and other high schools of Andorra at the time, as well as with the "Co-prince" of Andorra and bishop of La Seu d'Urgell, are also reflected in these pages.

Key words: High School Diploma, Educational policy, High School Spain Andorra.

Introducció

L'any 2009 es va publicar a Girona el llibre *El matrimoni Roquet-Llovera. Mestres gironins renovadors durant la República i el franquisme*.² Els seus autors són els mateixos que presenten aquesta co-

---

1. A partir del 1974 va canviar el nom pel d'Institut Español de Andorra.

2. MARQUÈS, Salomó; ROQUET, Enric. *El matrimoni Roquet-Llovera. Mestres gi-*

municació: Enric Roquet, catedràtic de Grec i fill dels mestres Joan Roquet i Pilar Llovera, i Salomó Marquès, professor d'Història de l'Educació a la Universitat de Girona. Durant les llargues i profitoses entrevistes per aplegar la biografia dels seus pares, mestres públics gironins, i ell exiliat un temps a França el 1939, a la conversa van sortir altres temes. Un d'aquests fou el de la creació de l'Institut Espanyol d'Andorra al final de la dècada dels seixanta. Roquet en fou el primer director nomenat pel Ministeri d'Educació i Ciència.

Aquestes Jornades d'Història de l'Educació ofereixen una bona oportunitat d'explicar i deixar constància escrita de la creació d'aquest centre educatiu espanyol a l'Estat andorrà, a partir del testimoni directe d'un dels protagonistes principals.

L'ensenyament a Andorra

La presència d'escoles espanyoles i franceses a Andorra està ben documentada i explicada per Roser Bastida en el llibre *Cent anys d'ensenyament a Andorra*.³ L'autora deixa constància documental de la presència, al Principat, de col·legis francesos i espanyols al llarg del passat segle xx que impartien els respectius programes oficials obligatoris als nois i noies andorrans. Aquestes escoles, espanyola i francesa, estaven situades al carrer de la Ciutat de Valls, a l'entrada d'Andorra la Vella, en uns edificis molt semblants, gairebé bessons. Els mestres d'aquests centres educatius eren pagats pels respectius governs espanyol i francès.

Quan Bastida parla de l'ampliació dels centres docents a Andorra, manifesta: «Cap als anys seixanta també i segurament per tal de contrarestar els ensenyaments francès i espanyol, el copríncep episcopal proposà al Consell General la creació d'un col·legi congregacional que tindria cura de tot l'ensenyament secundari a fi que molts estudiants no haguessin de marxar d'Andorra.»⁴

Efectivament, el 17 d'octubre de 1966 s'inaugurava aquest centre amb el nom de Col·legi de Sant Ermengol. La direcció es va confiar

---

ronins renovadors durant la República i el franquisme. Girona: CCG Edicions, 2009.

3. BASTIDA, ROSER. *Cent anys d'ensenyament a Andorra*. Andorra la Vella, 1987. (Col·lecció Història d'un Poble; 3)

4. Ídem., pàg. 116

als salesians, una congregació religiosa dedicada a l'ensenyament, fundada a Itàlia per Don Bosco al segle XIX. Era un centre exclusivament per a nois. Hem de tenir present que l'ensenyament a l'Espanya franquista no era mixt com en altres països europeus. La coeducació estava prohibida. Caldrà esperar l'aplicació de la Llei general d'educació del 1970 perquè es comenci a trencar aquesta separació de sexes en l'ensenyament obligatori.

En el moment de la creació del Col·legi de Sant Ermengol, el copríncep episcopal era monsenyor Ramon Iglesias Navarri, bisbe de la Seu d'Urgell des del 1943. Va morir a la Seu el 1972. De totes maneres, ja uns anys abans, el 1967, mossèn Ramon Malla Call havia estat nomenat vicari general de la diòcesi d'Urgell i vicari episcopal de la Mitra per al Principat d'Andorra. A partir del 1969 i fins al 1971 Malla va ser l'administrador apostòlic de la diòcesi d'Urgell durant el temps de seu vacant i, per tant, va actuar com a copríncep d'Andorra. El 1971 es nomenà un nou bisbe a la Seu: Joan Martí Alanis.

Fins a la segona meitat dels anys seixanta l'ensenyament espanyol a Andorra quedava molt enfocat en l'ensenyament primari, que era l'etapa de l'ensenyament obligatori. Els que volien cursar estudis secundaris «havien de marxar d'Andorra», segons afirmava el copríncep espanyol, el bisbe Iglesias. Aquest «marxar d'Andorra» volia dir que els futurs batxillers andorrans anaven a estudiar a l'institut de la Seu d'Urgell, a vint quilòmetres d'Andorra la Vella, amb tots els inconvenients que comportava no solament el transport, sinó el pas d'una frontera entre dos estats: l'espanyol, que era una dictadura, i l'andorrà.

Per solucionar aquest problema es crearà a Andorra el col·legi religiós de Sant Ermengol, que impartirà el batxillerat. El fet que fos un centre religiós no tenia res d'estrany. Era una situació normal a l'Estat espanyol a causa de la poca presència d'instituts oficials de batxillerat. En aquella època la presència de centres congregacionistes, masculins i femenins, dedicats a l'ensenyament del batxillerat era habitual. L'Estat franquista, a diferència del Govern de la República, s'havia desentès de l'educació, pràcticament l'havia deixada en mans de l'Església catòlica.

Serveixi d'exemple el cas de la província de Girona, on només hi havia dos instituts oficials, el de Girona i el de Figueres, històricament més antic. A les capitals comarcals i poblacions importants, els nois i les noies que volien estudiar el batxillerat ho feien separatament en

col·legis religiosos o en acadèmies privades. L'historiador i cronista oficial de Girona ho recorda així: «Hi hagué una estreta col·laboració entre l'institut i un bon nombre de centres docents privats, regits tant per religiosos com per seglars. Recordem especialment el col·legi del Collell, l'Acadèmia Coquard, el Liceu Abat Bonito, de Banyoles, diversos col·legis de dominiques, carmelites i Cor de Maria, i el de les "monges blaves" de Lloret, com també altres centres de Palamós, Ripoll, Santa Coloma...»⁵ La creació i expansió dels instituts oficials es produirà a partir de la Llei general d'educació del 1970.

Les dades dels estudis de batxillerat a Espanya durant el curs 1965-1966 són una mostra molt clara d'aquest desinterès dels governants. Els estudiants oficials de batxillerat només eren el 21,5% del total, els que ho feien col·legiadament eren el 44% i els que estudiaven per lliure arribaven al 34,5%.⁶

El pla d'estudis del batxillerat espanyol

Essent ministre d'Educació Joaquín Ruiz-Giménez, el 1953, es va reformar el batxillerat, que fins aquell moment constava de set cursos, entre els deu i els disset anys. S'iniciava amb un examen d'ingrés i acabava amb l'examen d'Estat que es feia a la universitat i que era el pas previ per cursar estudis universitaris. Era el pla promulgat a l'Espanya franquista el 1938 durant la Guerra Civil. Eren uns estudis minoritaris atesa la situació socioeconòmica del país.

El nou pla s'adaptarà més a les circumstàncies socials i econòmiques de la dictadura. Dividia el batxillerat en dues etapes: el batxillerat elemental, que començava a l'edat de deu anys amb una durada de quatre cursos, i el batxillerat superior, que durava dos cursos. El batxillerat superior tenia dues especialitats, la de ciències i la de lletres, amb una part dels continguts específics segons l'especialitat. En acabar els dos batxillerats hi havia un examen de revàlida, la de quart i la de sisè, que es feien en un centre oficial. Qui volia continuar estudiant i anar a la universitat havia de fer el curs preuniversitari.

---

5. MIRAMBELL I BELLOC, Enric. «Els darrers vint-i-cinc anys de l'Institut al carrer de la Força». A: DD. AA. L'Època franquista. Estudis sobre les comarques gironines. Girona: Cercle d'Estudis Històrics i Socials de Girona, 1989, pàg. 173.

6. VIÑAO, Antonio. *Escuela para todos*. Madrid: Marcial Pons, 2004, pàg. 192.

La divisió de batxillerat elemental i batxillerat superior «contribuyó en gran medida a generalizar la enseñanza hasta los catorce años, popularizándose en alto grado el título de bachiller elemental que, posteriormente, comenzó a exigirse socialmente para el acceso a determinados empleos, así como para el acceso a las carreras de grado medio».⁷ Aquesta proposta del batxillerat va permetre un augment del nivell d'estudis. Lentament s'afavoria una ampliació de coneixements a la joventut que era del tot necessària per la nova situació socioeconòmica que vivia el país. Els plans de «desarrollo» que van potenciar els diferents governs de Franco feien necessària una mà d'obra més qualificada que la que s'aconseguia amb el títol d'escolaritat; el nou batxillerat ofería aquesta oportunitat.

Les assignatures dels quatre cursos del batxillerat elemental eren les mateixes amb diferent intensitat i continguts:

- Religió
- Llengua llatina
- Llengua espanyola
- Geografia i història
- Matemàtiques
- Francès
- Ciències
- Dibuix
- Educació física

Assignatures del batxillerat superior de ciències:

Cinquè curs	Sisè curs
Religió	Religió
Matemàtiques	Matemàtiques
Llengua espanyola	Llengua espanyola
Geografia i història	Geografia i història
Francès	Francès
Ciències naturals	Ciències naturals
Física	Química
Dibuix	Dibuix
Educació física	Educació física
Formación del espíritu nacional	Formación del espíritu nacional
Enseñanza del hogar (noies)	Enseñanza del hogar (noies)

7. PUELLES BENÍTEZ, Manuel de. *Educación e ideología en la España contemporánea*. Madrid: Labor, 1986, pàg. 389.

Assignatures del batxillerat superior de lletres:

Cinquè curs	Sisè curs
Religió	Religió
Filosofia	Filosofia
Llengua llatina	Llengua llatina
Llengua grega	Llengua grega
Llengua espanyola	Llengua espanyola
Geografia i història	Geografia i història
Francès	Francès
Ciències naturals	Ciències naturals
Dibuix	Dibuix
Educació física	Educació física
Formació del espíritu nacional	Formació del espíritu nacional
Enseñanzas del hogar (noies)	Enseñanzas del hogar (noies)

Aquest pla d'estudis del 1953 va durar fins a la implantació de la Llei general d'educació l'any 1970, encara durant la dictadura franquista. Aquesta nova Llei va substituir el batxillerat elemental incorporant-lo a l'ensenyament general bàsic (EGB) i va substituir el batxillerat superior pel batxillerat unificat polivalent (BUP). Es tractava d'un intent del franquisme de presentar-se davant d'Europa amb programes escolars «democràtics» (incorporació del català a l'escola, ensenyament personalitzat, etc.). De totes maneres, continuava sent un nou programa escolar elaborat per un règim dictatorial. Sí que va servir per respondre, en part, a les necessitats econòmiques del país.

L'Institut Espanyol d'Andorra

No serà fins al 1965 que es crearà una Secció Delegada de l'institut de la Seu d'Urgell al Principat d'Andorra. José Antonio Edo ho recorda amb aquestes paraules: «Es en 1965 cuando se constata en el instituto de la Seo de Urgel que las actividades docentes realizadas en Andorra año tras año se ultiman en su centro. Por tanto, parece acertado, ante su progreso, que el inspector responsable de las escuelas de Andorra, Josep Brugulat, impulsara un cambio hacia la Sección delegada del instituto urgelense.»⁸ I així va ser. Establerta al carrer de la Ciutat de

---

8. EDO, José Antonio. «Un recorrido por la historia del Instituto Español de Andorra». A: DD.AA. 40 aniversario Instituto Español de Andorra. Andorra: Les Valls, 2010, pàg. 25

Valls, aquesta Secció Delegada dependrà de l'Institut Joan Brudieu, de la Seu d'Urgell. Hauran de passar quatre anys perquè, el setembre del 1969, aquesta Secció es converteixi en institut autònom.

El professor Enric Roquet, que havia guanyat les oposicions de catedràtic d'institut el 1966, el març de l'any següent (1967) va anar destinat al Joan Brudieu. La de la Seu d'Urgell era l'única plaça vacant que hi havia a Catalunya, una població en la qual no havia estat mai. Quan arribà a l'institut hi havia tres professors interins: els de Física, Química i Matemàtiques procedents de l'Aragó. La situació geogràfica de la Seu, als Pirineus, allunyada de les grans capitals catalanes i amb comunicacions deficientes, de ben segur que no afavoria una gran competència entre el professorat per ocupar les places a l'institut. Normalment, el professorat estava més interessat en places d'instituts més grans i més propers a les grans ciutats.

Els càrrecs acadèmics de l'institut quan hi arribà Roquet eren els de director, que ocupava Ramón Gubern, catedràtic d'Història, el de cap d'estudis, que exercia la catedràtica de Llatí Maria Cinta Català, i el de secretari, a càrrec de Maria Teresa Vilanova.

En una població com la Seu d'Urgell, que l'any 1965 tenia prop de 8.000 habitants, ser professor de l'institut era ser una autoritat. El professorat era conegut entre la ciutadania i se'l respectava. Els docents solters s'allotjaven a l'Hotel Mundial, que els feia un preu especial. La ciutat no era una ciutat com les altres, ja que el poder del bisbe era notori; la seva funció no era estrictament religiosa, sinó també política. I en aquest cas, política en un doble sentit: com a copríncep d'Andorra i com a bisbe en un país que vivia de ple en el nacionalcatolicisme i en feia gala. El bisbe manava, i molt! Només cal recordar que cada any per Nadal el professorat anava a fer el *rendez-vous* al bisbe de la Seu i copríncep episcopal d'Andorra.

Pel que fa al ritme docent que portaven alguns professors del Brudieu, Roquet recorda que «alguns professors de la Seu feien una classe de bon matí, a les vuit, als alumnes de preuniversitari i, tot seguit, un taxi els duia a Andorra, on feien classe fins a les 12 del migdia. Tornaven a la Seu i, a la tarda, altre cop a Andorra a fer classes de batxillerat per tornar al vespre a la Seu. Alternaven les classes de la Seu amb les d'Andorra. A Andorra les classes sempre van ser mixtes».

Quant a l'alumnat, a part dels alumnes oficials que no arribaven als dos centenars, l'institut de la Seu era conegut en el món acadèmic català per la gran quantitat d'estudiants lliures matriculats procedents de diferents indrets de Catalunya. Es pensava que pel fet de ser un institut allunyat dels centres de poder administratiu escolar hi havia més facilitats per aprovar els estudis.

El 1969, al cap de quatre anys de la seva creació, la Secció Delegada de l'Institut de la Seu a Andorra es transformà en institut autònom, depenent directament de la Delegació del Ministeri d'Educació i Ciència (MEC) de Lleida i, també, orgànicament, dels ministeris d'Afers Exteriors i de la Presidència del Govern. El títol acadèmic que s'atorgava era el del batxillerat espanyol. Els ensenyaments s'havien de fer en espanyol, tot i fer-se a Andorra, un país estranger que tenia el català com a llengua oficial.

Com va anar el nomenament del director d'aquest nou centre? Doncs, el setembre del 1969, en començar el curs, tornant de vacances Roquet va rebre una notificació del MEC en què se'l nomenava director del nou institut d'Andorra. Això es va fer, segons Roquet, «sense demanar permís al bisbe com a copríncep. Era la política de fets consumats: “Ya tenemos otro instituto en el extranjero!”». I tampoc s'havia consultat el futur director per saber si l'interessava o no la proposta. Se'l va nomenar directament i s'ha acabat la qüestió!

Va ser una decisió política presa des de Madrid que va comportar un naixement totalment precari d'un nou centre docent. Ho recorda el nominat director amb aquestes paraules: «Jo em trobo nomenat director d'un institut pràcticament inexistent, perquè la secció delegada eren tres aules de l'escola espanyola i les classes que es feien a la delegada eren amb tres professors de la Seu d'Urgell i tres mestres de l'escola espanyola, que havien estat habilitats per poder fer classes d'ensenyament secundari fins al grau elemental. Eren els senyors Xavier Plana, que havia estat director de l'escola espanyola, el senyor Josep Boix i el senyor Joan Cortada. Aquests mestres de primària eren nomenats per la Inspecció de primària per poder impartir classes als estudis de batxillerat.»

Amb el nomenament de director a les mans, Roquet intentarà saber què ha passat, com és que ha estat nomenat quan mai ho havia demanat

ni mostrat cap interès per aquest càrrec. La cap d'estudis li explicà que: «A mi em van trucar de Madrid i em van dir: “¿A quien ponemos de director del Instituto Español?” Jo els vaig dir: “¿En qué Instituto Español?” I contesten: “En el que acabamos de crear en Andorra.” I els dic: “Ah, pues aquí sólo somos cuatro catedráticos y el único que no tiene cargo es Roquet.” Diuen: “Ah, pues ya está; dígame el nombre completo.” I així va anar. Sense local, sense professors, i tot això em sembla que era un 28 d'agost, per començar al setembre.» Una vegada més la falta de planificació, la manca de consultes, l'«ordenó y mando» de les autoritats escolars espanyoles es posava de manifest.

Amb bona lògica, el primer que va fer Roquet va ser anar a entrevistar-se amb les autoritats andorranes, en concret amb el conseller d'Educació d'Andorra. Aquest el va atendre molt bé i, abans d'acabar la conversa, li va manifestar: «Vostè tindrà un problema amb el bisbe perquè acaba de posar un col·legi que li ha costat una milionada, el Sant Ermengol, i ara vostè li farà la competència perquè faran el batxillerat sencer i, a més a més, gratuïtament.»

I efectivament va ser així. El director del nou Institut Espanyol va anar a saludar el bisbe de la Seu i copríncep Ramon Malla, habilitat com a vicari episcopal, que feia molt poc que havia pres possessió del càrrec. El prelat el va rebre molt bé i li va dir amb un somriure ample: «Hola, què tal? Així que vostè és director d'institut. De quin institut diu? Ah, que bé. Si jo tingués força pública ja serien tots fora d'aquí, vostès!»

La sorpresa de Roquet va ser majúscula. L'enviaven a un lloc on no era ben rebut, no el volien. De fet, tal com li havia dit el conseller d'Educació andorrà, l'Institut Espanyol era la competència del Col·legi de Sant Ermengol, que era la nineta dels ulls del bisbe. La decisió del Govern espanyol de crear un institut de batxillerat a Andorra topava directament amb la iniciativa i els interessos del bisbe de la Seu i copríncep, que oferia els estudis de batxillerat al col·legi religiós que feia poc havia creat. Amb el copríncep episcopal es van veure poques vegades més i encara per compromís, mai més sols.

La creació del centre va ser una decisió espanyola per la via ràpida. Ni consultes ni planificació. Aquesta resolució va comportar que es visqués una situació del tot precària des del punt de vista acadèmic, material, organitzatiu, etc. La primera feina de Roquet va ser la de con-

tractar més professorat per a les matèries que feien falta, així com fer els nomenaments dels càrrecs indispensables per tenir un mínim organigrama administratiu i acadèmic. De cap d'estudis es nomenà la professora de Dibuix Dolors Novellas Barceló; de secretària, la senyora Agàpita-Luisa Salazar Peris, que, al cap de tres mesos, va ser substituïda per trasllat per la professora de Llengua i literatura espanyola Concepció Jiménez Martín. De professora d'Història hi anà Blanca Izuzquiza Montaner. Novellas i Blanca eren professores interines de la Seu que passaren a Andorra a petició de Roquet, deixant l'institut de la Seu, i juntament amb els tres mestres esmentats abans formaran el claustre bàsic de l'Institut Espanyol.

També calia solucionar problemes d'un altre tipus: espais, material escolar, etc. Roquet recorda que feien les classes a l'últim pis de l'edifici, que disposava només de tres aules i de cap servei; fins i tot van haver de separar l'alumnat amb cortines corredisses amb les molèsties consegüents per al professorat que impartia les classes. Només el director i la secretària disposaven d'un despatx a la planta baixa per a les atencions administratives.

Pel que fa al trasllat del material, van ser els mateixos professors els que es carregaren a l'esquena els armaris per enquibir-hi l'utilatge mínim d'ús. D'estufa n'hi havia, però els mancava llenya per escalfar-se; el conseller d'Educació es va oferir a portar-los llenya, ja que l'home es va fer càrrec de la precària situació de l'institut; de fet, qui havia de pagar la llenya era el Govern espanyol.

Dolors Novellas, la primera cap d'estudis, recorda el funcionament dels primers temps de l'institut amb aquestes paraules: «Comenzaba el día, los alumnos esperaban la hora de entrada en el patio. A un aviso formaban filas por cursos, los profesores se agrupaban delante de la puerta de entrada, entonces el director hacía el rezo del día, acto seguido empezaban a entrar por filas, primer curso, segundo, tercero, cuarto, quinto, sexto y PREU. Remarco esto para recordar que aún era el método antiguo del bachillerato.»⁹

Els inicis no van ser fàcils, ja que molta de la gent que podia portava els seus fills al *lycée* francès perquè tenia la fama ben guanyada; era

9. NOVELLAS. DOLORS. «Recuerdos de los primeros cursos del Instituto Español en el Principado de Andorra». A: DD.AA. *40 aniversario Instituto Español de Andorra*. Andorra: Les Valls, 2010, pàg. 48.

el que enlluernava a tothom. La provisionalitat del primer curs va ser molt gran i a tots els nivells. Només cal dir que van trigar nou mesos a cobrar el primer sou! Els quatre professors que vivien a l'Hotel Enclar, a tocar de l'institut, no tenien diners per pagar l'estada. La mestressa els fiava i els feia un tracte absolutament amical. Roquet, al cap dels anys, ho recorda amb agraïment.

Les anades del director a Madrid per tal de solucionar un munt de problemes van sovintejar. Havia de passar per diferents ministeris: el de la Presidència del Govern, el d'Afers Exteriors i el d'Educació. No era gens fàcil posar d'acord els tres ministeris. «M'he atipat de fer cues per entrevistar-me amb els alts càrrecs de les direccions generals i les secretaries generals dels tres ministeris», recorda Roquet. Alguns dels responsables del Govern espanyol no tenien clar que l'institut estava situat en un Estat estranger, fins i tot un alt càrrec de relacions exteriors li va dir textualment: «Mire usted, si los tanques de Hitler no barrieron Andorra fue porque nosotros no quisimos y lo demás son zarandajas.» Afortunadament, altres responsables es van fer càrrec de la situació, i molt especialment el secretari general d'Ensenyament, el senyor Segú, que va desencallar el tema dels sous pendents del professorat i es va comprometre per tal que, als efectes econòmics, fossin considerats de la mateixa categoria que el professorat espanyol en centres estrangers (de fet era així); aquesta consideració els va comportar una millora econòmica en relació amb els seus col·legues que treballaven als instituts situats en territori espanyol.

De ben segur que un dels fets més rellevants del funcionament d'aquest institut que, no ho oblidem, era un institut espanyol establert en un país estranger, va ser la incorporació a la vida acadèmica i extraescolar, gairebé des d'un primer moment, d'assignatures i matèries pròpies de la història, la cultura i la idiosincràsia d'Andorra.

El director es va esforçar –i va aconseguir-ho després de superar reccels i dificultats polítiques de les autoritats espanyoles– per incorporar al pla d'estudis el català com a matèria de ple dret, com a assignatura, per ser la llengua pròpia d'Andorra. A l'hora de la veritat, una bona part de les classes es feien espontàniament en català, la llengua de la major part dels professors. Els llibres que passaven eren els aprovats oficialment pel MEC.

A més, va incorporar dues altres matèries que no figuraven en el pla d'estudis oficial: «Una que en vaig dir “Institucions andorranes”, que recollia el dret andorrà i tota la cosa de geografia i història d'Andorra, fins i tot la cosa folklòrica, les coses típiques d'Andorra. Vàrem fer un recull dels fets i costums peculiars. I l'altra era l'esport nacional andorrà, que és l'esquí. La Casa de la Vall, el Govern andorrà, ens pagava l'esquí cada dijous al Pas de la Casa, amb tots els ets i uts.» Aquestes incorporacions, d'un èxit notable entre l'alumnat i els pares, i el fet d'haver estat sistemàticament vencedors en competir amb la resta de centres docents de la Vall, van tenir conseqüències ben positives: l'augment de l'alumnat, que en un any ja superà el del *lycée* francès.

Els primers cursos l'Institut Espanyol d'Andorra va funcionar en un edifici del carrer de la Ciutat de Valls, a Andorra la Vella. Mentrestant, el director feia gestions per buscar un terreny o un local on poder aixecar un nou edifici digne d'un centre de batxillerat. En veure el menyspreu de Madrid envers el tema i les mancances de tota mena, decidí tornar a Barcelona per tal d'exercir amb dignitat la professió. Hauran de passar força anys perquè un nou edifici –la Margineda– fos una realitat. Es va construir el 1997 al cap de 28 anys de la seva creació, en una zona, a parer de Roquet, massa elevada i perillosa.

En aquest institut s'impartien els cursos del batxillerat elemental, superior i el preuniversitari. Les relacions amb l'institut francès eren bones. Com que estaven en edificis veïns «a l'hora de l'esbarjo amb el director francès intercanviàvem tota mena d'experiències», recorda el director. En canvi, amb el Col·legi Sant Ermengol no hi havia relació: «Eren ells que ens evitaven. Només coincidíem a les pistes d'esquí, als campionats, i ells havien de passar per la vergonya que nosaltres els guanyéssim.»

Per acabar

El curs 1970-1971 Roquet va marxar d'Andorra. No li agradava la gestió administrativa i, encara menys, les dificultats que trobava als despatxos dels ministeris de Madrid. L'interessava acostar-se a un territori més proper de casa seva, per això va anar a exercir al Prat de Llobregat. Va ser una etapa curta, però molt intensa. A Andorra va ser

substituït per la professora de Llengua i literatura castellana Concepció Jiménez. La seva experiència en la direcció del centre, tot i que breu, és suficientment important per permetre'ns de conèixer com funcionava l'administració escolar espanyola en una època de manca de llibertats.¹⁰

---

10. L'agraïment al Consell General i especialment al conseller d'Educació pel seu suport i bona entesa. De manera molt especial, als professors que van confiar en mi en venir a Andorra i van establir un magnífic equip amb els que ja hi treballaven. Expressament deixo els alumnes per al final. Van confiar-se a l'equip des del primer moment. Van saber invertir adequadament els coneixements que els proposàvem, tot mantenint la seva personalitat. Feia goig de veure l'entusiasme que traspuaven i ens omplia d'orgull. No sols pels èxits obtinguts, encara més pel capteniment recíproc entranyable. Ho agraeixo de debò i el seu record sempre m'enriqueix i m'afalaga. Fou una estada curta però molt intensa en emocions. Se m'omple la boca de goig amb noms com Jordi Guillemet o Jaume Bartumeu i tants d'altres, o d'aquelles noies que t'entenien a la primera i amb bona disposició i afabilitat portaven a cap allò pactat. Quan ho evoco encara m'espurnegen els ulls.